



LA NOCHE E AS SÚAS ESTRELAS

"*La Noche* es el título del periódico de la tarde que tendrá Galicia a partir del próximo día 1º de febrero. *La Noche* sustituye a *El Compostelano*. *La Noche* publicará seis páginas diarias. *La Noche* contará con el mejor cuadro de colaboradores que ha tenido nunca un periódico de Galicia. *La Noche* poseerá dentro de poco un servicio propio radiotelegráfico para recibir las informaciones nacionales y extranjeras. *La Noche* será uno de los primeros periódicos de España que tenga ese medio de recepción, el más moderno que se conoce. *La Noche* es el periódico que usted echaba en falta. *La Noche* irá introduciendo otras mejoras que le situarán a la cabeza de la Prensa regional". Con estas palabras anunciábase a aparición deste xornal vespertino, que iniciou a súa andaina o primeiro día do mes de febreiro do ano 1946. Celébrase, por tanto, o quincuaxésimo aniversario dunha publicación que por mor da complicada historia da prensa local galega deixou de iluminar as noites galegas no ano 1967.

Título:	<i>Plumas e letras en La Noche (1946-1949)</i>
Autor:	Luís Alonso Gírgado (dir)
Editorial:	Xunta de Galicia, Centro de Investigacións Lingüísticas e Literarias Ramón Piñeiro, Santiago de Compostela, 1996
Núm. pp.:	560
Tamaño:	24 x 17

Gracias á dirección de Luis Alonso Gírgado e dos seus colaboradores Xavier Castro Rodríguez, Xoán Carlos Domínguez Alberte, Begoña Eguzábal Gándara, Manuel Quintáns Suárez, e Amelia Rodrigues Esteves, temos na rúa un libro que, como homenaxe ó devandito medio de comunicación, analiza polo miúdo a primeira xeira desta andaina: os anos 1946-1949. Unha xeira que a pesar das carencias (a escasez de papel, o pouco e anticuado transporte e mesmo deficiencias na subministración eléctrica, etc. lembradas por José Manuel Rey Nóvoa, director de *El Correo Gallego / O Correo Galego*) deu un resultado alentador pola súa brillantez e extraordinariedade. Proba destes logros é que as páxinas deste vespertino, dirixido por José Goñi Aizpúrua e que contaba con Emilio Merino Losada como único redactor, prestaron o seu papel a plumas daquela xa consagradas como primeiras figuras, e a outros escritores, máis novos e aínda non consagrados, pero que co tempo se ían converter tamén en nomes de gran relevo.

Dende logo, temos que mostrar unha profunda admiración por un xornal que conseguiu, en pésimas condicións sociais, económicas e culturais (lembremos que sae á rúa no ano 1946, cando os desastres das dúas guerras aínda estaban patentes) reunir en torno súa a máis dunha xeración de escritores, dos que cómpre destacar a Ramón Cabanillas, Ramón Otero Pedrayo, Florentino López Cuevillas, Antonio Couceiro Freijomil, Vicente Risco, Victoriano García Martí, Ricardo Carballo Calero, e outros moitos autores e eruditos xa consagrados naqueles anos, pero tamén a Pura Vázquez, Manuel María, Luz Pozo, José Ángel Valente, Manuel Fabeiro, e outros escritores que constituirán propiamente a xeración *de La Noche* e que hoxe teñen luz propia na nosa literatura.

Raimundo García Domínguez (moito máis coñecido como *Borobó*, o máis popular dos seus pseudónimos), Luz Pozo Garza, Manuel María e Pura Vázquez, algúns dos colaboradores máis novos do xornal *La Noche*, relatan para os lectores dos anos noventa a súa relación co xornal. Borobó, un dos impulsores e colaboradores máis asiduos do xornal, fai nas súas páxinas unha sentida homenaxe ó vespertino e lembra a historia da súa creación e algúns episodios da intrahistoria xornalística relatados no seu "Memorial de Trevonzos". Luz Pozo Garza, presentada como poetisa de integración panteísta en *La Noche*, arríscase valorala súa prehistoria poética, reflectida

nos versos por ela publicados no vespertino, e lembra agarinosamente os seus mentores e amigos. Manuel María tira para a nosa memoria aqueles anos duros, nos que lendo as colaboracións de don Ramón e don Paco se soñaba, en voz baixa, cun país en liberdade e se agardaban mellores días. Pura Vázquez, xa coñecida polos anos en que publica por primeira vez no vespertino, lembra como a "verdadeira vida espiritual e intelectual que me nutría, chegábame sempre de Galicia por medio daquel noso diario *La Noche*".

Estas colaboracións, así como a introducción e o limiar, da autoría dos citados colaboradores de Luís Alonso Girgado, dannos cumprida información da historia do xornal, das polémicas ás que estivo aberto, dos seus colaboradores e dos seus suplementos; pero ante todo, serve de introito a unha traballada escolma das "*Plumas e Letras en La Noche*"; traballada, porque non só é imaxinable o esforzo realizado para recuperalos textos escolmados do xornal xa quincuaxesenario; senón porque os autores pescudaron entre moitas obras para advertilos cambios realizados noutras versións distintas á que veu a luz nas páxinas do vespertino compostelán.

Entre os textos escolmados temos un fiel reflexo do que foi o labor literario-cultural do xornal; por unha banda están aquelas que apareceron no xornal introducidas a xeito de home-

naxe a autores de prestixio, por exemplo "Miña casaña, meu lar" de Rosalía de Castro; da outra banda aquelas inéditas que o autor escribe para o xornal, por exemplo as "Cantigas novas" ou "Fume" de Manuel María. Pero non só hai poesía galega, a escolma é mostra dos avatares da creación literaria en Galicia; así tamén hai mostras de poesía en español de poetas como Luz Pozo, Celso Emilio Ferreiro, etc.; e de poesía en portugués, representada a través de tres poetas, dos que cómpre destacar a João de Castro Nunes.

Tamén hai prosa igualmente en galego, español e portugués. Embora, a prosa, aínda que tamén é literaria, aí están as colaboracións de Manuel Beiras García (*Eubensei*), ou de Ánxel Fole para a lingua galega, ou de Camilo José Cela para a lingua española; da

acobillo, en grande medida ó debate erudito ou simplemente á divulgación do noso pasado.

Eubensei, nunha das súas colaboracións en prosa de carácter non literario, refírese ó problema da edición dun "Diccionario Galego"; Manuel Fabeiro lembra a Amado Carballo; Salvador Lorenzana fálanos de Rosalía, de Xelmírez, de Vicente Risco, etc. Vicente Risco, Benito Varela Jácome, José Landeira Yrago, Fermín Bouza Brey, José María Castroviejo, e un longuíssimo elenco de persoeiros que no seu día encheron as páxinas do vespertino *La Noche*, hoxe enchen gran parte do libro que lles rende homenaxe: "*Plumas e Letras en La Noche*".

Alfredo Iglesias Diéguez

E